

16.10.2023

Група № 25

Предмет «Технології»

Урок 1-2

Модуль II. Дизайн предметів інтер'єру

Тема: Загальні відомості про дизайн, його мета та завдання. Основні поняття дизайну

Мета: засвоєння знань про дизайн як важливу складову проектування, його значення, завдання та вимоги дизайну до формоутворення предметного середовища, а також про засоби, властивості та якості композиції як основу дизайну; формування вмінь виконувати завдання зі складання різних видів композиції. Розвивати логічне мислення, творчу уяву. Виховувати основи естетичної культури, інтерес до професії дизайнера; вивчити основні поняття, що пов'язані з дизайном

Слово дизайн, як правило, пов'язують із багатьма речами, які нас оточують, і переважно це красиві, привабливі речі із сучасними формами та кольором.

Дизайн — це творча діяльність, метою якої є визначення певних якостей промислового виробу.

У середині ХХ століття в професійному лексиконі для означення формоутворення в умовах індустріального виробництва використовувався поняття

«індустріальний дизайн». Цим поняттям підкреслювався його нерозривний зв'язок з індустріальним виробництвом і конкретизувалась багатозначність терміну «дизайн». Треба сказати, що багато тогочасних часописів із питань техніки, під час розгляду питання про дизайн давали уточнення — індустріальний дизайн. Але поволі цей термін з розвитком проектно-художньої діяльності в галузі індустріального формоутворення почали називати одним словом — «дизайн».

Згодом дизайн увійшов практично в усі галузі діяльності людини, став основною рушійною силою естетизації предметного середовища.

Дизайн застосовується під час створення будь-якого технічного промислового виробу, у будь-якій сфері людської життєдіяльності, де соціально-культурно обумовлено спілкування між людьми.

Дизайн, як творчий процес, можна поділити на художній дизайн (створення речей із точки зору естетичного сприйняття) та технічну естетику — наука про дизайн, урахування всі аспекти, і перш за все конструктивність (ранній етап становлення дизайну), функціональність (середній), комфортність виробництва, експлуатації, утилізації технічного виробу тощо (сучасне розуміння дизайну).

Дизайн — це творчий метод, процес та результат художньо-технічного проектування промислових виробів, їх комплексів і систем, орієнтований на досягнення найбільш повної відповідності створюваних виробів та середовища в цілому можливостям та потребам людини, як утилітарним, так і естетичним.

Зміст терміну «дизайн» має різні тлумачення: створення прекрасних форм, предметів; або — створення речей, які б мали ринковий попит. Вітчизняні спеціалісти розглядають дизайн як діяльність художника-конструктора в галузі проектування масової промислової продукції і створення на цій основі предметного середовища.

Художнє конструювання, як практика дизайну, є своєрідним методом проектування предметного середовища. Виникло воно на певному етапі культурно-економічного розвитку суспільства, є продовженням культури та перебуває на зламі двох своєрідних галузей людської діяльності - технічної й естетичної. Взаємодія двох видів діяльності визначає специфіку дизайну як особливого виду творчої естетичної діяльності, що поєднує естетичну і неестетичну діяльність у галузі матеріального виробництва.

Дизайн є невід'ємною складовою процесу проектування, методом компоновання предметних елементів та зв'язків у системах «людина — середовище» для отримання позитивних техніко-естетичних (споживацьких) властивостей об'єкта, що проектується, у співвідношенні з сучасним цілісним ідеалом матеріальної й естетичної культури.

Жорсткі закони конкурентної боротьби на ринку продукції вимагають від художника-дизайнера враховувати вимоги споживачів до продукції, рівень розвитку нових технологій, особливості дизайнерських традицій національних шкіл, народних майстрів.

Дизайн сьогодні — це провідна технологія у створенні будь-яких речей, починаючи від літаків та суден і завершуючи модельним одягом та побутовими приладами. Тому, дизайнер повинен працювати у творчій співдружності з інженерами, конструкторами, вченими, технологами, економістами, лікарями, знаходити цілісне уявлення про майбутній виріб, прогнозувати можливі негативні наслідки від користування таким виробом людиною.

Дизайнер повинен мати широкий кругозір і гарний естетичний смак, уміти творчо мислити, володіти аналітичними й об'ємними методами пошуків форми, добре знати конструктивні й оздоблювальні матеріали. Таким чином, дизайнер займає чільне місце в галузі художнього конструювання, у проектуванні складних виробів, де технічна й естетична сторони однаково важливі.

Завдання дизайну — формування гармонійного предметного середовища, що найбільш повно задовольняє матеріальні і духовні потреби людини. Тому дизайн створює матеріальні цінності, які безпосередньо в процесі художнього конструювання набувають естетичної цінності.

Дизайн за своїм характером, методом (художнє проектування) і метою належить до естетичної діяльності. За предметом, засобами і результатами дизайнерська діяльність входить до структури промислового проектування, а через нього — у систему промислового виробництва.

Як засвідчує світовий досвід, дизайн — це потужне джерело забезпечення якості товарів та послуг, ефективний засіб суттєвого підвищення конкурентоспроможності промислової продукції, усього середовища життєдіяльності. Його застосування, за відносно незначних фінансових вкладень, здатне забезпечити вагомий позитивний ефект на економіку держави, на розвиток матеріальної культури суспільства.

За останні два десятиліття практика дизайну надзвичайно ускладнилася. Адже проектування принципово нових промислових виробів, художньо-конструкторські зміни у зовнішньому вигляді промислової продукції неможливі без серйозної зміни її технічних характеристик, без створення фірмового стилю, що охоплює всі сфери діяльності сучасної корпорації. Фактично, зараз неможливо знайти сфери виробничої чи соціальної практики країни, у якій би не брали участь професійні художники-проектувальники, дизайнери.

На чому ґрунтується дизайнерське проектування? В основі художньо-конструкторської діяльності лежить композиція. Поняття «композиція» у мистецтвознавстві має кілька значень. У перекладі з латинського *compositio* означає — твір, поєднання, розміщення, зіставлення. Композицією називають будь-який твір мистецтва, незалежно від його виду: архітектура, музика чи живопис. Крім того, під композицією розуміємо творчий процес (компоновання) — побудову художнього твору, об'єднання його частин в єдине ціле.

Композиція — це також наука, теорія творчості, що має відповідні закони, прийоми компоновання та структурного аналізу виробу.

Композиційні прийоми. На відміну від законів композиційні прийоми належать до категорій, що відіграють важливу роль у розробці конструктивних ідей тектонічної структури та посиленні пластичної й емоційної виразності композиції виробу. До головних композиційних прийомів належать ритм, метр, симетрія, асиметрія, статика і динаміка.

Ритм — властивість, що характерна для багатьох явищ природи, у тому числі й для життя людини (ритми обміну речовин, серцебиття, дихання тощо), а також ритмічні цикли року, відпливи й припливи моря тощо. Ритмічність, повторюваність окремих рухів і їх циклів характерна для процесів праці, а тому знаходить своє втілення у матеріальній формі її продуктів. Як відображення закономірностей реального світу, ритм увійшов у всі види мистецтва, став одним із необхідних засобів організації художньої форми. У музиці, у танці він проявляється як закономірне чергування звуків або рухів. В архітектурі, образотворчому і декоративному мистецтві відчуття ритму створюється чергуванням матеріальних елементів у просторі. Час у такому ритмі замінено просторовою протяжністю, часова послідовність — просторовою.

Ритм як композиційний прийом художнього конструювання — це повторення елементів об'ємно-просторової і площинно-орнаментальної форми та інтервалів між ними, об'єднаних подібними ознаками (тотожними, нюансними і контрастними спів-відношеннями властивостей тощо). Він буває простий і складний.

Симетрія — властивість об'єкта відтворювати себе при певних змінах, перетвореннях чи трансформаціях, які називаються операціями симетрії.

Відомо три типи симетрії. Перший, найпоширеніший — так звана дзеркальна симетрія. Фігури або зображення, розміщені в одній площині, діляться лінією на однакові частини, аналогічно відображенню в дзеркалі. Цим типом симетрії наділена більшість об'єктів рослинного і тваринного світу, а також людина. Другий тип симетрії — осьова, трансляція або перенесення частини форми предмета відносно вісі. Симетричні фігури, що суміщаються на площині одна з одною, можуть переноситися вздовж однієї або двох осей. Третій тип симетрії — гвинтова або циклічно-обертובה, застосовується для об'ємних тіл обертання. Симетрична фігура рівномірно переміщується щодо осі, перпендикулярної до центра основи, обертається навколо неї, залишаючись у межах кривої.

Порушення симетрії може застосовуватися з метою посилення виразності форми та її гострішого емоційного впливу на людину.

Асиметрія — відсутність будь-якої симетрії. Асиметрія виражає невпорядкованість, незавершеність. Вона за своєю суттю «індивідуальна», тоді як в основі симетрії закладена певна типологічна спільність. Їй підпорядковуються твори, наділені симетрією даного типу. У композиційному рішенні об'єктів художнього конструювання симетрія й асиметрія є важливими прийомами організації цілісної форми.

Поняття про колір. Колір відіграє велику роль у нашому житті і діяльності, оточує і супроводжує нас усюди. Художники, архітектори, дизайнери, розв'язують композиційні задачі, пов'язані з кольоровим кліматом міста, виробничого і суспільного інтер'єрів, виставкового ансамблю. Текстильники розуміють під цим терміном засіб, який застосовується для фарбування.

Колір — це властивість тіл викликати те чи інше зорове відчуття згідно зі спектральним складом відбитого або випромінюваного ними світла. Кольори поділяють на дві важливі групи: хроматичні й ахроматичні. До групи ахроматичних відносяться білий, сірий і чорний кольори. Вони характеризуються лише кількістю відбитого світла або неоднаковим

коефіцієнтом відбиття. Ахроматичні кольори відмінні один від одного тільки за яскравістю, тобто вони відображають різну кількість світла, що падає на тіло.

Гармонія кольорів. Різні кольори і кольорові поєднання по-різному сприймаються людиною, викликають різноманітні асоціації і почуття: можуть створювати почуття радості, підвищувати чи знижувати працездатність.

У простому поєднанні кольорів з'єднують два допоміжних кольори, скажімо червоний із зеленим, синій із жовтогарячим, фіолетовий із жовтим. Це дуже розповсюджене поєднання: його часто застосовують у тканинах із малюнком, на килимових доріжках тощо. Якщо необхідно, контраст пом'якшують, додаючи до поєднання третій нейтральний колір, наприклад сірий.

За складного поєднання додаткових кольорів один із них беруть із двома або декількома відтінками. Поєднання трьох різних кольорів дуже інтенсивне. Однак усі три кольори не потрібно брати в однакових кількостях, один із них повинен переважати, а два інші — бути допоміжними. У будь-якому поєднанні кольорів один колір повинен переважати, тобто бути визначальним, і він буде займати найбільшу поверхню. У кожного з нас є свій улюблений колір. Але не завжди варто цим керуватися при доборі кольору і поєднанні кольорів. Адже головною прикрасою виробу є гармонізація кольорів. Вдалим поєднанням може бути однотонна палітра багатьох відтінків якого-небудь кольору, але підібрати її досить важко. Тому найкраще в процесі художнього конструювання використовувати положення про гармонію кольорів.

Домашнє завдання:

- ❖ Законспектувати викладений вище матеріал та вивчити його.
- ❖ Завантажити підручник з навчального предмета «Технології» за посиланням <https://lib.imzo.gov.ua/wa-data/public/site/books2/pidruchnyky-10-klas-2018/24-tehnologii-10-klas/tehnologiyi-riven-standartu-pidruchnyk-dlia-10-11-klasu-zzso-khodzytska-i-y-ta-in.pdf> та законспектувати «Завдання дизайну» на ст.6-8

Усі виконані завдання надсилайте на електронну адресу gr.ev@ukr.net з підписом у темі листа «ПІБ, № групи та назва навчальної дисципліни»

